

VERVELENDE

DRUGS

spelideeën

Theatermakers Jelle Schippers en Myriam Van Gucht vroegen zich voor dit theaterproject af wat er nu juist gebeurt als je je verveelt. Het lijkt wel of de tijd dan trager gaat. Niets interesseert je op dat moment. Zij ontdekten dat de meest fantasievolle zaken kunnen ontstaan als je die verveling eens niet inlost met bijvoorbeeld tv of een iPad. Want als je je verveelt, en je blijft rustig zitten, dan wordt je hoofd leeg en komt er plaats voor nieuwe ideeën, die veel creatiever zijn. En als het leuk is, lijkt de tijd plots weer te vliegen. Schippers&VanGucht spelen in dit theaterproject op wielen met de begrippen tijd en verveling. De kinderen die op de bus stappen moeten wachten. Voor kinderen is wachten meestal saai en vervelend. Of deze keer niet??

Foto: Kurt Van der Elst

Jellie Schippers en Myriam Van Gucht, berucht en geroemd vanwege hun stoute HETPALEISproducties *Bumpers of de waarheid heeft twee monden* en *Wat er gebeurde terwijl de mussen de polka dansten* nemen de bus duchtig onder handen en maken er een filmisch en muzikaal zoekboek van.

Medewerkers:

- Concept, regie en scenografie: Schippers&VanGucht
- Video: Arjen Klerkx
- Soundscape en muziek: Joeri Cnapelinckx
- Stage video: Durante van Kuijk
- Projectleiding: Erik Moonen
- Dramaturgie en regieassistentie: Jelte Van Roy
- (Technische) uitvoering bus: Martin Baarda, Fati Ben Azouz, Ben Bonner, Steven Brys, Barbara De Wit
Frank Haesevoets, Danny Havermans
Erik Moonen, Patrick Romain, Marco Santy, Tycho Van Essel, Francis Van Laere, Zoran Vyncke, Luk Willekens
- Leiding (technische) uitvoering: Luk Willekens
- Publieksbegeleiding/spel: Paula Stulemeijer, Sarah Moens, Tessa Verbruggen, Anna Van Helsdingen
- Chauffeur: Roger Pottier
- (Liedjes)teksten: Anna Vercammen
- Uitvoering muziek: Sunday Bell Ringers:
Joeri Cnapelinckx, Mark Van Ransbeke, Bart Verdonck, Mattijs Vanderleen
Aangevuld met blazers:
Mathias Herinckx, Kevin Mertens, Eva Vermeiren
En met een kinderkoor:
Nette Larivière, Tuur Larivière, Hannes Van Ransbeke, Mathis Van Ransbeke, Briek Verdonck
- Geluidsmixage: Joeri Cnapelinckx, Ruben Hoogewys
- Spel: Magda Adriaensen, Martin Baarda, Naoufel Baubekri, Tijs Bonner, Maarten Bosmans, Joeri Cnapelinckx, Leo Cnapelinckx, Els De Bodt, Famke Degoës, Warre Degoës, Anna Mila Farinotti, Matisse Farinotti, Elisabeth-Fridosse Tairou en haar mama Elisabeth, Anja Geuns, Jef Holthof, Gert Jochems, Bram Kelchtermans, Birgit Kersbergen, Aline Klerkx, Arjen Klerkx, Noah Klerkx, Simon Knaeps, Marie Moonen, Rami Nasser, Nestor (hond), Baran Ozdemir, Hanneke Reiziger, Tom Rummens, Cien Schelkens, Paula Stulemeijer, Sofie Tijhuis, Karel Tuytschaever, Elias Vandenbroucke, Pablo Van Deun, Durante Van Kuijk, Mathias Van Mieghem, Mark Van Ransbeke, Jelte Van Roy, Joske Van Tiggelt, Polinne Van Tiggelt, Anna Vercammen, Bart Verdonck, Bob Verselder, Rodrigo Vissers, Mike Wauters, Luk Willekens, Nelly Wuyts, Barbara Wyckmans en de mannen van de stadsdienst
- Uitvoering kostuums van publieksbegeleider en chauffeur: Mariella Devos
- Blauwe mannen op buitenkant: Ige Cornelis, Jaron Bousard, Enrico Vanroose
- Met dank aan de voltallige personeelsploeg van HETPALEIS**

Uit een gesprek met theatermakers Schippers&VanGucht:

Inspiratiebronnen

Jellie: (ō) één van de meest weerkerende thema's in ons werk is **tijd**

Myriam: Joke Hermsen is met haar boek *Stil de tijd* een fantastische inspiratiebron geweest voor deze voorstelling. Hierin maakt zij beschouwingen over tijd op een filosofische manier. Zij heeft het in haar boek onder meer over het verschil tussen kloktijd en ervaren tijd. En over hoe je alleen door de verveling toe te laten in een soort van tijdsvacuüm geraakt, waarin je de tijd helemaal kan vergeten.

Jellie: Wat ons ook geïnspireerd heeft voor de uitwerking van de *Vervelende Bus* is het zoekboek *Waar is de taart* van Thé Tjong-Khing.

Myriam: En natuurlijk Jan Wolkers met zijn beschrijvingen van de natuur in *De achtertuin*. Hoe hij een slak volgt en hoe hij daarmee de tijd kan vergeten, was ongelooflijk inspirerend. En (enkele gedichten van) Leonard Nolens, Midas Dekkers, Proust en Martinus Nijhoff, maar ook Tati en zelfs de sci-fi film *Interstellar*.

Verveling, tijd en fantasie

Myriam: We merken dat het een moderne tendens is om de **verveling** van een kind op te lossen, waardoor de kunst van het spel, waar zij van nature uit heel erg goed in zijn, verloren dreigt te gaan. Alles wordt voor die kinderen ingelost. Elk gat in de tijd wordt zeer snel ingevuld met televisie, smartphone, tablet of computer. Elke leegte wordt digitaal opgevuld. Terwijl de kracht van de verbeelding zich uit in hun spel. (ō)

Jellie: Vervelen voelt vervelend. Je ziet dat een kind op dat moment ongelukkig is en niet weet wat het met zichzelf moet. Het wordt hongerig of boos en begint te huilen. En als ouder wil je dat graag oplossen. Maar in feite is het net goed om het eens een keertje niet te doen. Je kunt dat kind bijvoorbeeld gewoon naar buiten sturen, of naar een andere ruimte en dan leert zo'n kind zelf zijn motor aan te zetten en met iets nieuws te komen. (ō) De voorstelling gaat over verveling, maar ze krijgen uiteraard geen saaie, vervelende voorstelling te zien. Het gaat net over de **fantasie en de creativiteit** die kan ontstaan als je de verveling durft toelaten. (ō).

Zoekboek

Myriam: De structuur van de voorstelling is gebaseerd op de fysieke fases die je meemaakt als je verveling toelaat. (nvdr: toestandsverveling, existentiële verveling, het vacuüm, de creatieve fase) (ō) We hebben een soort **zoekboek**-bus gemaakt,

met de beelden van video-ontwerper Arjen Klerkx en met de soundscape en muziek van Joeri Cnapelinckx als sturende factor. (õ)

Jellie: De kinderen zitten in een bus die niet vertrekt omdat hij kapot is. Ze moeten wachten en kunnen ondertussen niets anders doen dan uit het raam kijken. Misschien vervelen ze zich wel eventjes. Ze zien mensen op straat die zich net zo hard vervelen. Voor hen allebei duurt het wachten te lang. Wij zijn dan gaan onderzoeken hoe het kan dat wachten altijd te lang duurt. En daarom hebben wij **tijdsmanntjes** bedacht, die de tijd letterlijk tegenhouden en trager laten lopen. Omgekeerd ook zorgen zij ervoor dat er de meest leuke dingen kunnen gebeuren, waardoor de tijd dan weer heel snel kan gaan. Tot we niet meer bezig zijn met de tijd en de meest fantasievolle dingen kunnen zien en ervaren. (õ)

Foto: Kurt Van der Elst

Spelideeën na het bezoek aan de vervelende bus:

Overloop met de kinderen wat er gebeurd is. Deze tekst kan je als kapstok gebruiken om op een handige en overzichtelijke manier terug in het busverhaal te duiken.

We stapten in de bus voor een ritje door de stad. We zaten te wachten tot de bus vertrok, maar de bus was kapot! Vervelend! We moesten wachten tot de bus zou gerepareerd worden.

En ondertussen keken we naar de straat.

Ook weer heel vervelend!?

Op de straat zagen we allerlei mensen. Sommigen stonden te wachten op de bus, anderen liepen gewoon voorbij, ze botsten ergens tegenaan of struikelden, ze hingen uit het raam of leunden tegen de muur ò

Zag je het meisje dat haar bal liet botsen op de grond?

Zag je de lange man die op iemand wachtte? Wat deed hij?

Wat deed hij met die bloemen?

En hoe kwam hij aan die doos?

En merkte jij hoe vervelend die papa het vond dat het meisje niet mee wilde?

Zag je de oma? Wat had die oma toch aan het koord hangen?

Wat deden die twee boefjes allemaal?

Waarom hing het meisje zo uit het raam?

Zag je de jongen die zich buiten gesloten had? En de mevrouw met de fiets?

Waarom hield hij haar tegen en mocht ze niet door?

Kon je zien wie er boven achter de ramen zat?

Zag je de jongen die helemaal alleen op een feestje was? En een meisje dat met de mouwen van haar pyjama speelde?

Bijna al die mensen waren aan het wachten, net zoals wij in de bus. Er waren mensen bij die zich verveelden. Ze begonnen steeds meer te hangen en te leunen. Ze werden moe van het wachten. Het wachten duurde veel te lang en de tijd ging voor hen maar traag vooruit.

Plots kwam de klok heel dichtbij. Er sprongen blauwe mannetjes uit de klok. Wat deden die mannetjes? Het waren de Tijdmannetjes. Zij konden de wijzers van de klok tegenhouden zodat ze niet meer tikte. Dan deden zij de klok plots heel snel vooruit lopen. Die blauwe mannetjes waren de baas van de tijd: ze konden de tijd versnellen, vertragen of zelfs helemaal stop zetten.

De mannetjes sprongen mee in de straat en gingen ook daar met de tijd spelen. Zij deden de mensen op straat heel snel bewegen, of net heel traag. Sommige mensen lieten ze zelfs stokstijf stil staan. Of ze deden hen achteruit lopen!

Er kwamen meer en meer blauwe mannetjes. Er waren er bij die in een blauwe bal veranderden. De mannetjes amuseerden zich kostelijk. Twee mannetje kwamen voor het raam van de bus staan en ze gooiden de bus de lucht in!

Toen werd alles blauw. Eén blauw mannetje stond vlak voor de bus. We zagen alleen zijn ogen, héél dichtbij. Hij zag ons zitten. Toen hij naar boven keek zagen we dat er andere mannetjes op het dak zaten. Ze zwaaiden naar ons en rolden het dak van de bus eraf!

Plots gebeurden er de gekste dingen. De huizen en de mensen vlogen over het dak en langs de ramen voorbij.

Kon je nu zien wat er aan het touw van de oma hing?

Wat deden de vier mannen in kostuum en het kleine meisje bij de bushalte?

Zag je dat de jongen met de feesthoed niet meer zielig alleen was? Maar dat het meisje van een beetje verderop met hem aan het feesten was?

En wat deden de twee boefjes met de man die hen omhoog had gehangen?

Zag je nu op wie de meneer met zijn deftige witte hemd en zijn bloemen aan het wachten was?

En de muzikanten, heb je die gezien?

Opeens zat Elisabeth, zo heet dat meisje met haar blauwe bal, boven op het dak van de bus. Ze liet haar bal botsen in de bus. Wat gebeurde er toen?

1. Maak je eigen straat in de klas

- Iedereen zat op een andere plaats in de bus dus iedereen heeft iets anders zien gebeuren in de straat. Leg een groot lang stuk papier op de grond. Daarop tekent de leerkracht op voorhand een aantal ramen en deuren, voor elk kind een raam of een deur. Nu gaan de kinderen in zo'n raam of deuropening tekenen wat ze op straat gezien hebben.

Of

- Elk kind tekent op een tekenblad zijn favoriete beeld van de bus. Je plakt al deze tekenbladen aan elkaar, zo krijg je een lange straat. Je kunt ze aan een draad door de klas laten slingeren. Dan zweeft de straat boven je hoofd. Ook de vervelende bus zweefde op een bepaald moment toch in de lucht?!

2. Je ziet meer dan je ziet

Goed kijken kan je leren, kan je oefenen. Als je dit met de kinderen dikwijls en regelmatig doet, krijgen ze meer aandacht voor details, voor kleur, voor wat er precies gebeurt. Over wat ze zien kunnen ze volop fantaseren en kunnen ze zelf verhalen verzinnen.

- Je kijkt de klas rond en je speelt: **Ik zie, ik zie wat jij niet ziet**. Iemand zegt bijvoorbeeld: **Ik zie, ik zie wat jij niet ziet** en het is **ō blauw**+. Wie het juist raadt, mag daarna de aangever zijn: **Ik zie, ik zie wat jij niet ziet** en het is **ō groen**+

- In de bus voorspelden de kinderen alles wat er zou kunnen gebeuren: die gaat vallen of die gaat die boefjes pakken enzovoort. Dit gaan ze nog eens doen via volgend kijkspelletje. Ga met de kinderen voor een raam staan (of op de speelplaats, in de gang bij de kapstokken of ...) Je speelt weer: ik zie, ik zie wat jij niet ziet of Nu wordt er een voorwerp geraden, zoals bijvoorbeeld een auto, een fiets, een mevrouw met een tas, een hond enzovoort. Zo gauw dit geraden is gaan de kinderen daar samen op door fantaseren: die auto rijdt naar de zee en dan verandert hij in een boot! Of of die hond gaat plassen tegen die meneer zijn broek! Of .. die vogel gaat vallen en komt recht in die boodschappentas van de mevrouw terecht of !
- Je kan samen met de kinderen het zoekboek 'Waar is de taart' van Thé Tjong-Khing bekijken. Bij elk figuurtje vertel je samen het verhaal.

3. Tijd zichtbaar maken

In de bus gaat het over tijd. Wat gebeurt er in de tijd dat je moet wachten? Tijd zichtbaar maken voor kinderen is niet vanzelfsprekend. Dagelijks vragen de kinderen: Hoe lang nog? Wanneer gaan we weg? Gaan we nu al weg? Je hebt instant antwoorden klaar zoals: straks of nog eventjes of over een paar minuten. Kinderen beseffen niet hoelang een minuut duurt. De beleving van tijd is telkens anders, afhankelijk van de omstandigheden. Tijd gaat vlug als je iets heel leuks doet. Tijd duurt eindeloos lang als je in de regen moet wachten op een bus!

Op de site <http://www.online-stopwatch.com/classroom-timers> vind je verschillende timers. Je kan onder andere kiezen uit een zandloper, een kaars, een stopwatch en een running timer. Je stelt de tijd in en drukt op Play. De kaars zal bijvoorbeeld langzaam over de ingestelde tijd opbranden.

Op deze manier maak je tijd zichtbaar/voelbaar en zal het voor kinderen duidelijk zijn wanneer iets staat te gebeuren.

De zandloper: Stel een tijd in. De groep is in twee verdeeld. Groep 1 houdt de zandloper in het oog. Groep 2 krijgt de opdracht om binnen die tijd met de blokken twee torens te bouwen, een rode en een blauwe toren. Lukt het? Had je veel tijd? Of moest je je haasten om de torens klaar te krijgen? Stel nu een andere tijd in. Nu moet groep 1 de torens bouwen en houdt groep 2 de zandloper in het oog.

Stopwatch: Baken in de klas een soort hindernissen parcours af met stoeltjes of kussens. Stel de tijd in. De kinderen houden de stopwatch in de gaten. Een tweetal kinderen krijgt de opdracht om, binnen de tijd, drie rondjes door het hindernissenparcours te lopen. Hadden ze genoeg tijd? Of moesten ze zich haasten? Stel nu de stopwatch zo in dat de volgende kinderen méér tijd hebben om het parcours te lopen. Dit lukt dan gemakkelijk. Wat was het leukste om te doen? Je haasten, omdat je minder tijd had? Of gewoon rustig lopen, want je had meer dan tijd genoeg?

Running timer: Stel een tijd in. Heel de groep krijgt de opdracht om te dansen tot de tijd om is. Duurde het lang? Te lang? Was het leuk? Wilde je langer dansen of wilde je dus méér tijd? Wissel hier ook af en toe de tijdsduur.

Kaars: Stel een tijd in. Je doet alsof je met de hele klas op een verjaardagfeestje bent. Je blijft lang zal ze leven zingen tot de kaars is opgebrand. Duurde dit lang? Te lang? Werd het vervelend? Stel een kortere tijd in. En weer zingen jullie lang zal ze leven binnen de tijd. Leuker zo? Als je je dan toch zou vervelen (omdat het te lang duurt) wat kan je dan verzinnen?

Zandloper: Het kan leuk zijn om uit te zoeken hoe tijd voelt als kinderen gewoon moeten wachten zonder meer, zonder te praten, zonder zich te verplaatsen, gewoon rustig stil zitten en rondkijken vanop hun stoel. Stel de tijd weer in en kijk maar wat er gebeurt. Dromen mag, fantaseren kan, doordenken over iets wat je toevallig ziet mag ook. Kunnen ze vertellen wat er in hun hoofd gebeurde tijdens het wachten? Wie houdt dit vol zolang de zandloper loopt? En wie kan het verhaaltje dat in zijn hoofd ontstond vertellen aan de anderen?

Bij de verschillende opdrachten (torens bouwen, hindernissen parcours, dansen, zingen) heb je soms tijd over. Wat doe je met die tijd? Misschien is wachten helemaal niet meer zo vervelend nu?

4. Tijdspelletje

Ga naar de speelplaats en maak een ruime kring. Eén van de kinderen mag het tijdsmannetje zijn. Zorg voor een blauwe muts of sjaal. Het tijdsmannetje geeft het ritme aan waarin de kinderen in de kring, iedereen dus, moet lopen. Zolang het tijdsmannetje héél langzaam loopt, loopt iedereen heel langzaam in de kring. Blijf goed op het tijdsmannetje letten, want plots zal hij zijn ritme veranderen en misschien héél vlug gaan stappen, of afwisselend, een paar stappen snel, een paar stappen langzaam. Probeer hem zo goed mogelijk te volgen. Daarna wordt het iets moeilijker. Dan doet de groep het tegenovergestelde van wat het tijdsmannetje aangeeft. Als iedereen het spelletje kent, kan je de kinderen ook door elkaar laten lopen. Meestal loopt iedereen dan vlug in een kluitje op elkaar, daarom werkt een kring beter.

5. Slinger maken

Wie herinnert zich nog wat die blauwe mannetjes deden? Ze speelden met de tijd. Ze duwden tegen de wijzers van de klok om de tijd sneller te doen gaan. Of ze hielden de wijzers van de klok tegen. Ze speelden met de mensen op de straat. Tijd is overal. Blauwe mannetjes zijn er altijd en overal. Ze mogen in de klas komen wonen!

Maak een verjaardagslingel van allemaal blauwe mannetjes. Neem een strook papier van ongeveer 15 cm op 100 cm. Wil je een langere slinger, dan plak je twee stroken aan elkaar.

Vouw een harmonica van die strook. Bijvoorbeeld één plooitje zou ongeveer 10 cm mogen zijn (dan heb je 10 verschillende mannetjes uit je strook papier).

Teken nu een mannetje op het bovenste vlakje. Knip dit mannetje uit en zorg ervoor dat de armpjes niet doorgeknipt worden. Trek nu je harmonica open en de slinger is klaar. Nu nog zorgen dat de mannetjes een blauw kleurtje krijgen.

Je kunt alle slingers aan elkaar bevestigen en zo krijg je een lange slinger van blauwe mannetjes doorheen de hele klas.

6. Versjes over tijd en verveling voor kinderen

Stilstaan (Jan d Lam)

*Vanmorgen horloge gepakt:
Stil gevallen. Kapot
Niks meer aan te doen.
Op het balkon gezeten.
Broodje kaas gegeten.
Poes gestreeld.
Geraniums water gegeven.
Radio aangezet. Gewenst
dat niet alleen mijn horloge
maar ook deze dag
stil zou blijven staan.*

Verveling (Johanna Kruit)

*We deden niets
we keken maar naar wat gebeurde
hoe auto's wachtten langs de stoepwand
hoe regen langs de ramen zeurde
we zwaaiden zelfs niet naar de burens
van de overkant
We deden niets van wat we konden
en wilden niets van wat we moesten
we aten zelfs geen ijs of friet
we hoefden niets
we vonden iedereen een etter
en we verveelden ons te pletter.*

7. Uitspraken van dichters/schrijvers waar een leerkracht zich door kan laten inspireren, gewoon ervan genieten mag ook.

- **Godfried Bomans:** *Ik zit mij voor het vensterraam onnoemelijk te vervelen, ik wou dat ik twee hondjes was, dan kon ik samen spelen.*
- **Toon Tellegen:** *Langzaam zo snel als zij konden ò*
- **Midas Dekkers:** *Gaan jullie maar vast met de tijd mee ò ik kom zo wel.*
- **Joseph Brodsky,** dichter: *Als de verveling je overvalt, ga er dan in onder. Verdrink erin, ga tot op de bodem.*
- **Nietzsche,** filosoof: *Wie zich volledig tegen de verveling verschanst, verschanst zich ook tegen zichzelf. De krachtadigste laafdronk uit zijn diepste innerlijke bron zal hij nooit te drinken krijgen.*
- **Seneca:** *Niets hebben wij in handen, tenzij een beetje tijd.*

COLOFON

Deze spelideeën werden verzameld door Paula Stulemeijer, educatief medewerker in HETPALEIS.

De Vervelende bus ging in première op 4 november 2015 op het Theaterplein voor HETPALEIS.

Deze theaterbus toert langs scholen doorheen heel Vlaanderen.

De bus rijdt rond dankzij de steun van De Vrienden van HETPALEIS, de vzw die ervoor zorgt dat alle kinderen kunnen genieten van theater, en van de Provincie Antwerpen.

Coördinator publiek en educatie:

Anja Geuns

03 202 83 75

anja.geuns@hetpaleis.be

Medewerker educatie/contact onderwijs:

Paula Stulemeijer

03 202 83 74

paula.stulemeijer@hetpaleis.be

Medewerker educatie/administratie:

Rita Pottier

03 202 83 59

rita.pottier@hetpaleis.be

HETPALEIS

Theaterhuis voor kinderen, jongeren en kunstenaars

Meistraat 2

2000 Antwerpen

03 202 83 60

info@hetpaleis.be

www.hetpaleis.be